

MRF 2021.46

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 1. februar 2021, j.nr. 18/05070

Stadfæstet dispensation til opførelse af en vindmølle inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, da projektet havde samfundsmæssig nytteværdi og alene ville indebære en begrænset forringelse af oplevelsen af fortidsmindet, der var en rundhøj fra oldtiden. Klageret anerkendt, selv om klage var indgivet 8 uger efter afgørelsen, da dispensationen burde være bekendtgjort, og den klagende forening først kendte til afgørelsen, 7 uger efter den var truffet.

Ringkøbing-Skjern Kommune meddelte den 6. juli 2017 dispensation til opførelse af bl.a. en vindmølle inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring en rundhøj fra oldtiden. Fortidsmindet var beliggende i et område, der var lokalplanlagt til at sikre arealer til opførelse af seks vindmøller. Den ansøgte vindmølle ville blive placeret 4,3 m inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen med et maksimalt vingeoverslag på 65-70 m ind over fortidsmindebeskyttelseslinjen. Kommunen havde på baggrund af en udtalelse fra Slots- og Kulturstyrelsen og Arkæologi Vestjylland vurderet, at der var tale om et særligt tilfælde, som kunne begrunde dispensation, idet der var tale om en dårligt bevaret gravhøj uden sammenhæng med andre fortidsminder i området, hvis landskabsmæssige værdi ikke vil blive forringet af den ansøgte vindmølle. Kommunen havde endvidere vurderet, at ansøgte ikke ville påvirke nærmeste Natura 2000-området væsentligt. Afgørelsen blev den 8. september 2017 påklaget af en lokal forening, der bl.a. anførte, at opstillingen af vindmøllen ville have en betydelig negativ effekt på fortidsmindet. Klager gjorde gældende, og at klagefristen var overholdt, idet denne tidligst burde regnes fra det tidspunkt, hvor klager blev bekendt med, at der var meddelt dispensation, hvilket var den 1. september 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) lagde til grund, at foreningen var klageberettiget, jf.

naturbeskyttelseslovens § 86, stk. 1, nr. 5, da der var tale om en lokal forening med en væsentlig interesse i natur og miljø, der bl.a. havde til formål at forhindre opstilling af vindmøller i området. Nævnet lagde endvidere til grund, at der var tale om en afgørelse af almen offentlig interesse og af større betydning, der i henhold til § 6 i bekendtgørelsen om bygge- og beskyttelseslinjer burde have været offentligt bekendtgjort. Klagefristen kunne derfor først regnes fra det tidspunkt, hvor afgørelsen var kommet til klagers kundskab, og da klagen var modtaget inden for fire uger fra dette tidspunkt, var klagen indgivet rettidigt. Nævnet lagde herefter til grund, at ansøgning om etablering af alternative energiforsyningsanlæg i visse tilfælde kan behandles lempeligere end andre typer af anlæg inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Nævnet fandt, at der i denne sag var tale om et sådant særligt tilfælde, som kunne begrunde dispensation, da der var tale om et projekt med samfundsmæssig nytteværdi, og det ansøgte ville blive placeret i udkanten af fortidsmindebeskyttelseslinjen, hvorfor det alene ville indebære en begrænset forringelse af oplevelsen af fortidsmindet. Nævnet fandt ligeledes ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at det ansøgte ikke ville påvirke Natura 2000-området væsentligt. Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæstede herefter kommunens afgørelse.

1. februar 2021
Sagsnr.: 18/05070 (tidl. sagsnr.:
NMK-503-00178)
Klagenr.: 1000574 (tidl.
KlageID: 209107)
ATH

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

STADFÆSTELSE af dispensation i sag om opførelse af vindmølle inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen i Ringkøbing-Skjern Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 18, stk. 1, jf. § 65, stk. 2, jf. § 78, stk. 1, 1. pkt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Ringkøbing-Skjern Kommunes afgørelse af 6. juli 2017 om dispensation til opførelse af vindmølle inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F Grimplunde Gde., Hoven beliggende A 1 , 6880 Tarm.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 8. september 2017 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af V 1

, der er repræsenteret ved advokat.

Klager har bemærket, at klager er klageberettiget efter naturbeskyttelseslovens § 86, stk. 1, nr. 5, og at klagefristen er overholdt. Klager har anført, at klagefristen formelt udløb den 3. august 2017, men at klagefristen bør suspenderes og tidligst bør regnes fra det tidspunkt, hvor klager blev bekendt med, at der var meddelt dispensation. Klager har anført, at foreningen blev bekendt med afgørelsen den 1. september 2017.

Klager har anført, at der ikke foreligger et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen. Klager har anført, at opstillingen af vindmøller vil have en betydelig negativ effekt på fortidsmindet, hvorfor dispensationen vil være i strid med fortidsmindebeskyttelseslinjen i naturbeskyttelseslovens § 18.

Desuden har klager anført, at eventuelle arkæologiske spor ikke er afdækket, og at det forhold, at gravhøjen ikke indgår i en sammenhæng med andre fortidsminder, indebærer, at der ved en dispensation vil ske skade på oplevelsen af fortidsmindet som landskabelement i strid med motiverne bag bestemmelsen.

Klager har endvidere anført, at økonomiske og erhvervsmæssige interesser ikke i sig selv kan begrunde en dispensation.

2. Sagens oplysninger

2.1 Området

Det omhandlede område ligger sydvest for Hoven, nordøst for Ølgod, og er mod syd og øst afgrænset af tre plantager, der alle er registreret som fredskov. Området er mod vest præget af landbrugsmæssig drift. Fortidsmindet ligger i skellet ind til plantagerne, således at der mod vest og nord er landbrugsarealer og mod syd og vest er plantage. Den ansøgte vindmølle skal placeres vest for fortidsmindet på de åbne marker.

Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside "Fund- og Fortidsminder", at fortidsmindet (fredningsnr.: 2905:16) er en rundhøj fra oldtiden.⁴ Den beskrives som 1 m høj og 10 m i diameter, samt at den vestligste tredjedel af højen er afgravet ved en skelgrøft. Resten af højen er dækket af lyng og træer og indgår i plantagen.

Området er omfattet af lokalplan nr. 405 "for et område til opstilling af seks vindmøller ved Hejmdal/Påbøl".⁵ Formålet med lokalplanen er at

⁴ <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/68470/>.

⁵ https://dokument.plandata.dk/20_3487220_1497525227988.pdf.

sikre arealer til opførelse af et projektforslag om opførelse af seks vindmøller på en måde, hvor der tages størst muligt hensyn til de omkringliggende omgivelser. Lokalplanen skal være med til at sikre Ringkøbing-Skjern Kommunes ambition om at være selvforsynende med energi fra alternative energikilder i 2020.

2.2 Den påklagede afgørelse

Ringkøbing-Skjern Kommune har den 6. juli 2017 meddelt dispensation til opførelse af seks vindmøller, transformerstation og teknikbygninger inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen og skovbyggelinjen på matr. nr. F Grimlunde Gde., Hoven beliggende på A 1 , 6880 Tarm.

Klager har alene påklaget afgørelsen, for så vidt angår dispensationen til opførelse af den af vindmøllerne, der er placeret inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, hvorfor alene denne del af Ringkøbing-Skjern Kommunes afgørelse vil blive behandlet i det følgende.

Det fremgår af afgørelsen, at virksomheden V 2 i samarbejde med lokale lodsejere har ansøgt om dispensation til opførelse af seks vindmøller, hvoraf den sydøstligst beliggende vindmølle er placeret inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Det fremgår af afgørelsen, at vindmøllen i overensstemmelse med vilkårene i lokalplan 405 vil være op til 149,9 m høj med en rotordiameter på minimum 117 m og op til 130 m. Navhøjden kan variere fra 85 m til 91,5 m. Vindmøllerne skal alle være lysegrå og have ens proportioner.

Af afgørelsen fremgår det endvidere, at ansøger har opmålt, at den sydøstligste vindmølle vil stå 4,3 m inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, hvilket med den maksimale rotordiameter på 130 m vil indebære, at vingeoverslaget maksimalt vil være 65-70 m ind over fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Ansøger har indhentet en udtalelse fra Arkæologi Vestjylland og Slots- og Kulturstyrelsen, som begge har oplyst, at de ikke vil modsætte sig den pågældende dispensation.

Ringkøbing-Skjern Kommune har anført, at gravhøjen ligger i udkanten af Påbøl plantage i et område med varieret arealanvendelse med både skov og marker omgivet af læhegn. Kommunen har anført, at gravhøjen i dag er overgroet og allerede ved den museale berejsning i 1903 blev beskrevet som ”ganske lav, næsten forsvundet”. Kommunen har bemærket, at der ved berejsningen i 1950 og 1980 blev beskrevet omfattende bortgravning og kørespor på gravhøjen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har på denne baggrund vurderet, at gravhøjen i dag ikke fremtræder synlig i landskabet og ikke kan ses af offentligheden fra alfarvej. Kommunen har konstateret, at der er tale om en dårligt

bevaret gravhøj med store skade, som på baggrund af udtalelsen fra Arkæologi Vestjylland, ikke lader til at indgå i en sammenhæng med andre høje.

Endvidere har Ringkøbing-Skjern Kommune anført, at da vindmøllen skal placeres inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen, kan det ikke udelukkes, at den vil komme i berøring med arkæologiske spor. Kommunen har bemærket, at museet har anført, at dette er uproblematisk, under forudsætning af at Arkæologi Vestjylland får mulighed for på forhånd at undersøge placeringen af vindmøllen og adgangsvejen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har vurderet, at karakteren af området, placeringen af den næsten forsvundne gravhøj og dens manglende sammenhæng med andre fortidsminder i området udgør et specielt tilfælde. Kommunen har på denne baggrund vurderet, at den ansøgte vindmølle ikke vil have en negativ indflydelse på indsynet til og udsynet fra gravhøjen til offentlig vej eller andre gravhøje i området. Kommunen har endvidere vurderet, at gravhøjens værdi som landskabelement ikke vil blive forringet af den ansøgte vindmølle, hvorfor den ansøgte vindmølle ikke vil være i strid med formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen, og at der dermed foreligger et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation.

Ringkøbing-Skjern Kommune har desuden vurderet, at det ansøgte projekt ikke er af et sådan omfang at det i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil kunne påvirke nærmeste Natura 2000-område væsentligt eller medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle og rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

2.3 Ringkøbing-Skjern Kommunes bemærkninger til klagen

Ringkøbing-Skjern Kommune har i bemærkninger af 2. oktober 2017 anført, at nævnet ved behandling af sagen bør tage stilling til, hvorvidt klager er klageberettiget og om klagefristen er overholdt.

Desuden har Ringkøbing-Skjern Kommune vedlagt en miljørapport for projektet, hvor der er foretaget en indledende afvejning af hensyn med henblik på opstilling af vindmøllerne. Heraf fremgår, at kommunen har vurderet, at der kan søges om dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen, idet fortidsmindet ikke er synligt, og vindmøllen ikke vil berøre eller have vingeoverslag over selve fortidsmindet.⁶

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Indledende bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist, at nævnet har vurderet, at klager er klageberettiget, jf. naturbeskyttelseslovens § 86, stk.

⁶ VVM-redegørelse og miljørapport: Vindmøller ved Hejmdal/Påbøl, af Ringkøbing-Skjern Kommune, februar 2017, s. 57-58.

1, nr. 5, idet der er tale om en lokal forening, der har en væsentlig interesse i natur og miljø. Det fremgår blandt andet af foreningens vedtægter, at foreningen har til formål, at:

at forhindre opstilling af vindmøller ved Grimlund, Okslund, Hejmdal og Påbøl. Dette formål søges ved: At foreningen aktivt søger indflydelse på relevante interesseorganisationer og derved fremmer modstand mod vindmøller i området. At foreningen gennem pressen forsøger at påvirke meningsdannere og beslutningstagere til modstand mod opstilling af vindmøller i området. At foreningen gennem sit virke og på en positiv måde er med til at skabe debat og modstand mod opstilling af vindmøller i området. Foreningen er ikke generelt mod naturlige energiformer, men udvælgelsen og opstilling bør ske på steder, hvor man ikke generer mennesker eller påvirker naturen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endvidere, at nævnet har vurderet at klagefristen på fire uger, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1, er overholdt.

Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at afgørelsen, jf. § 6 i bekendtgørelsen om bygge- og beskyttelseslinjer, burde være offentligt bekendtgjort, idet der er tale om en afgørelse af almen offentlig interesse og af større betydning.⁷ Afgørelsen har ifølge Ringkøbing-Skjern Kommune ikke været offentliggjort. Klagefristen kan således først regnes fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er kommet klager til kundskab, altså den 1. september 2017. Klagen er modtaget inden for fire uger af denne dato.

3.2. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder (fortidsmindebeskyttelseslinjen), der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven.⁸ Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. I overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd er praksis meget restriktiv.

⁷ Bekendtgørelse nr. 1066 af 21. august 2018 om bygge- og beskyttelseslinjer.

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 af museumsloven med senere ændringer.

I den enkelte sag skal der foretages en konkret vurdering af, om formålet med det ansøgte er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse og hensynet til sikring af de arkæologiske lag bør vige, og en konkret vurdering af det ansøgtes påvirkning af det beskyttede fortidsminde.

En ansøgning om etablering af alternative energiforsyningsanlæg kan dog i visse tilfælde behandles lempeligere end andre typer af anlæg inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen. Det anerkendelsesværdige formål kan dog ikke i alle tilfælde tilsidesætte de hensyn, der skal indgå i en konkret bedømmelse af det ansøgtes påvirkning af det beskyttede fortidsminde.

Efter praksis har det også betydning, om en dispensation kan medføre præcedens i strid med formålet med forbuddet. I vurderingen af den enkelte sag indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning en dispensation kan få for fremtidige sager. Hvis der meddeles dispensation, skal andre lignende sager som udgangspunkt behandles på samme måde. Efter praksis vejer den generelle beskyttelsesinteresse tungt, uanset at den enkelte sag kan have begrænset betydning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en samlet vurdering af projektets samfundsmæssige nytteværdi over for de hensyn, som fortidsmindebeskyttelseslinjen tilsigter at beskytte, at der i den konkrete sag er tale om et sådant særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det ansøgte placeres i udkanten af fortidsmindebeskyttelseslinjen, ca. 96 m fra fortidsmindet, og vil indebære en begrænset forstyrrelse og forringelse af oplevelsen af fortidsmindet som landskabslement, herunder i forhold til ind- og udsyn til og fra fortidsmindet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden ikke fundet grundlag for at tilsidesætte Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering af, at det ansøgte projekt ikke er af et sådan omfang at det i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil kunne påvirke nærmeste Natura 2000-område væsentligt eller medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle og rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Ringkøbing-Skjern Kommunes afgørelse af 6. juli 2017 om dispensation til opførelse af vindmølle inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F Grimlunde Gde., Hoven beliggende A 1 , 6880 Tarm.